

Ny penningtvättslagstiftning och lag om registrering av s.k. verkliga huvudmän

Riksdagen har den 22 juni 2017 utfärdat [lagen \(2017:630\) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism](#) (PTL). Den nya lagstiftningen ersätter lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism som gällt sedan den 15 mars 2009. Den nya lagen gäller från och med den 1 augusti 2017. Advokater omfattas, precis som tidigare, av lagstiftningens bestämmelser när de på olika sätt deltar i vissa finansiella transaktioner samt företags- och fastighetstransaktioner för en klients räkning. Lagstiftningen omfattar dock ännu inte tillsyn och sanktioner av advokater. Dessa frågor har den 30 mars 2017 gjorts till föremål för ett särskilt utredningsarbete i enlighet med särskilda utredningsdirektiv till en s.k. bokstavsutredare, som för Finansdepartementets räkning ska utreda och lämna förslag som rör tillsyn och sanktioner av advokater och advokatbyråer i förhållande till PTL. Förslag om tillägg till PTL i dessa hänseenden ska redovisas till regeringen senast den 15 december 2017. Detta innebär att en fullständig lagstiftning rörande penningtvätt och terroristfinansiering för advokater sannolikt inte kommer vara på plats förrän under våren 2018. Vid sidan av 2017 års PTL har även [lagen \(2017:631\) om registrering av verkliga huvudmän](#) beslutats. Denna lagstiftning syftar bl.a. till att förbättra möjligheterna att inhämta den kundkännedom som PTL föreskriver.

Lagstiftningarna genomför det s.k. [fjärde penningtvättsdirektivet](#) och förarbetena finns i [prop. 2016/17:173](#).

Ny penningtvättslagstiftning för advokatbyråer, advokater och biträdande jurister

Enligt 2017 års penningtvättslagstiftning har advokater sammanfattningsvis i huvudsak sju skyldigheter:

- i. Att genom advokatbyråns försorg upprätta en allmän riskbedömning för verksamheten på advokatbyrån, liksom att upprätta en särskild riskbedömning avseende advokatbyråns klienter (klientriskprofil);
- ii. Att identifiera och kontrollera sina klienter – inhämta klientkännedom;
- iii. Att övervaka pågående uppdrag och enstaka transaktioner i syfte att upptäcka avvikande aktiviteter och därefter

- fördjupa granskningen av omständigheter som kan tyda på penningtvätt;
- iv. Att rapportera misstänkta fall av penningtvätt till Finanspolisen (rapporteringsplikt);
  - v. Att även utan egen föregående misstanke i vissa fall lämna information till Finanspolisen (uppgiftsskyldighet);
  - vi. Att bevara handlingar och uppgifter avseende klientkännedom och rapportering (5–10 år) och hantera uppgifterna enligt lag; samt
  - vii. Att i övrigt dokumentera rutiner och riktlinjer avseende åtgärder för klientkännedom, övervakning, rapportering, registerhållning och hantering av personuppgifter.

Förutom dessa skyldigheter gäller tystnadsplikt (meddelandeförbud) i förhållande till sådana särskilda åtgärder som ett uppdrag eller en enskild transaktion kan ha föranlett. En advokat får inte obehörigen röja för klienten eller för någon annan att särskilt övervakande åtgärder har vidtagits eller att rapportering har skett. Advokater har dock – genom ett särskilt undantag i PTL – möjlighet att internt inom advokatbyrån utbyta information om sådana åtgärder utan att anses ha brutit mot lagstiftningens meddelandeförbud.

Lagstiftningen om penningtvätt uppställer skyldigheter som i flera avseenden innebär avsteg från de kärnvärden som gäller för advokatkåren, inte bara i Sverige utan i hela Europa. Detta har i Sverige lett till att undantag från lagens krav har gjorts i vissa avseenden för advokater. Det innebär också att tillämpningsproblem uppstår i en rad hänseenden. Advokatsamfundet kommer därför inom kort att publicera en *ny Vägledning* för advokater och advokatbyråer beträffande lagstiftningen om åtgärder mot penningtvätt och terroristfinansiering utifrån ett advokatperspektiv.

Advokatsamfundets och advokatbyråers registrering av s.k. verkliga huvudmän

Genom ikraftträdandet av den nya penningtvättslagen har regeringen även beslutat om en särskild lag om registrering av verkliga huvudmän. Den nya s.k. registreringslagen syftar till att genom krav på ökad insyn och registrering av verkliga huvudmän i juridiska personer, förhindra att juridiska personer utnyttjas för penningtvätt eller terroristfinansiering. Lagen

träder, i likhet med den nya penningtvättslagen, i kraft den 1 augusti 2017. Bolagsverket är utsedd till registerförande myndighet.

Lagen är tillämplig på samtliga svenska juridiska personer där staten inte har ett avgörande rättsligt bestämmande inflytande. Lagen gäller även utländska juridiska personer som driver verksamhet i Sverige. Advokatsamfundet har bedömts inte kunna omfattas av undantagsregeln i lagen och har därför, liksom alla advokatbyråer, att anmäla eventuella verkliga huvudmän till Bolagsverkets särskilda register.

Juridiska personer ska alltså till Bolagsverket anmäla om de har en eller flera verkliga huvudmän och i så fall uppge vem som är verklig huvudman. Med verklig huvudman avses främst fysiska personer som ensamma eller tillsammans med någon annan ytterst äger eller kontrollerar en juridisk person. En fysisk person ska bland annat antas utöva den yttersta kontrollen över en juridisk person om han eller hon kontrollerar mer än 25 procent av det totala antalet röster i den juridiska personen.

Mot denna bakgrund är det uppenbart att Advokatsamfundet inte har några verkliga huvudmän att registrera till Bolagsverket. Detsamma torde gälla för vissa advokatbyråer (främst de större byråerna), medan en stor del av landets advokatbyråer dock kommer att omfattas av registreringsskyldigheten. Skyldighet föreligger dock även att till Bolagsverket ange att någon verklig huvudman *inte* finns, i enlighet med det elektroniska anmälningsförfarande som ska upprättas (se [Bolagsverkets hemsida](#)).

Anmälningskyldiga juridiska personer som bildats före ikraftträdandet ska enligt lagens övergångsbestämmelser göra en anmälan till registret *senast sex månader efter lagens ikraftträdande*. Anmälningar kommer att kunna göras från och med den 1 september 2017. Befintliga juridiska personer måste göra anmälan senast den 1 februari 2018. Till och med den 1 februari 2018 kommer det att vara kostnadsfritt att göra anmälan. Därefter kommer Bolagsverket att ta ut en avgift, vars storlek ännu inte är bestämd. Om ingen anmälan görs, kommer Bolagsverket att förelägga den juridiska personen att komma in med anmälan inom en viss angiven tid. Om anmälan ändå inte kommer in kan Bolagsverket besluta om vite.

Bolagsverket har en omfattande plan för informationsinsatser för hela 2017 och början av 2018. Ny information läggs löpande ut på Bolagsverkets webbplats (www.bolagsverket.se). Under hösten 2017 kommer Bolagsverket även att skicka informationsbrev direkt till de juridiska personerna samt annonsera i branschtidningar m.m. De av Bolagsverket planerade informationsinsatserna är inriktade på de skyldigheter som de anmälningsskyldiga har enligt registreringslagen, men också hur de ska anmäla sina uppgifter till Bolagsverket enligt lag, förordning och föreskrifter. Bolagsverkets information kommer även att anpassas särskilt för de olika anmälningsskyldiga juridiska personerna.

Advokatsamfundet har uttalat sig om registreringskyldigheten av verkliga huvudmän dels i [remissyttrande den 26 april 2016](#) över penningtvättsutredningens betänkande (SOU 2016:8), dels i [remissyttrande den 26 juni 2017](#) över Bolagsverkets förslag till föreskrifter om registrering av verkliga huvudmän.